

ДРОБАХА Л.В.

*(Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського)*

ФУНКЦІОНУВАННЯ НІМЕЦЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Під час зіставлення різних мов стає очевидним факт, що протягом історії контакти між народами безпосередньо впливають і на зміни в лексичному складі їхніх мов. Запозичення належать до різних галузей діяльності людини, відображають стрімкий розвиток науки і техніки, сприяють розширенню інформаційного простору. В роботах Акуленка В.В., Булаховського Л.А., Виноградова В.В., Семчинського С.В. та ін. розглянуто класифікацію та шляхи запозичень, які безперечно відображають певні історичні події в житті різних народів. Але незважаючи на цілу низку праць, запозичення продовжують привертати увагу дослідників, оскільки цей процес не припиняється. Ф. Соссьюр зазначав, що мова являє собою традицію, яка безперервно змінюється, але яку час і суб'єкти, що розмовляють нею, не в змозі зруйнувати, якщо тільки вона сама не згасає з тієї чи іншої причини. Якщо будь-який народ переймає чужу мову, принцип безперервності зберігається незмінним [Соссьюр 1990, с. 67].

Завданням нашої статті є аналіз запозичень з німецької мови в українську. Завдяки мовним контактам в українській мові є багато німецьких слів як загального вжитку, так і зі спеціальних галузей. Деякі слова запозичено без будь-яких змін та лише відповідно до графічних особливостей мови-рецептора, а саме: абрис, гриф, вундеркінд, курорт, ландшафт, рюкзак, шлагбаум, абзац, адресат, аншлаг, бургер, вексель, глазур, глянцегольд, глянцильбер, кегельбан, кегель, кніксен, панель, рейсфедер, швелер, шифер, шніцель, шриффт, штат, штемпель, штихель. Фонетичних змін в українській мові зазнали такі німецькі слова, як *брудершафт* (Brüderschaft), *бухгалтер* (Buchhalter), *глінтвейн* (Glühwein), *мундштук* (Mundstück), *перламутр* (Perlmutter), *поштамт* (Postamt), *шлягер* (Schlager), *шпіцрутен* (Spießrute), *штабель* (Stapel), *штенсель*

(*Stöpsel*) і т.п. Звичними здаються слова, які повністю підпорядковуються морфологічній структурі слів української мови, але є запозиченнями: *Buchse* – *букса*, *Patrontasche* – *патронташ*, *Trauer* – *траур*, *Jagdtasche* – *ягдташ*, *Agentur* – *агентура*, *werben* – *вербувати*, *Gastrolle* – *гастролі*, *Kammwolle* – *камвольний*, *Mark* – *марка*, *Platzkarte* – *плацкарта*, *Schiene* – *шина*, *Schlange* – *шланг*, *Sporn* – *шпора*, *Spritze* – *шприц*, *Junge* – *юнга*, *Kronzirkel* – *кронциркуль*, *Reißschine* – *рейсшина*, *Schacht* – *шахта*, *Stollen* – *штольня*.

Беручи до уваги останні з наведених прикладів, слід наголосити, що в конкретних випадках іноземне походження слова можливо встановити шляхом етимологічного аналізу. Так укр. *бухта* – затока 'від нім. *Bucht*, що походить від *biegen* – гнути' [СІС, 96]; укр. *валторна* – мідний духовий інструмент 'від нім. *Waldhorn* букв. лісовий ріг' [СІС, 99]; укр. *лейтмотив* – основна тема, думка 'від нім. *Leitmotiv*, що утворене від *Motiv* та *leiten* (вести, керувати)' [СІС, 320]; укр. *аксельбант* – наплічний шнур з металевим наконечником 'від нім. *Achsel* – плече, *Band* – стрічка' [СІС, 21]; укр. *берейтор* – вершник, який об'їзжає верхових коней і навчає верхової їзди 'від нім. *Bereiter*, *bereiten* – об'їзжати коней' [СІС, 78]. Цікавими є приклади запозичень, в яких семантика німецьких слів носить уточнюючий характер. Наприклад, укр. *альпеншток* – довга палиця із загостреним залізним наконечником 'від нім. *Alpenstock*, *Alpen* – Альпи, *Stock* – палиця' [СІС, 28], де слово «Alpen» вказує на те, що цей предмет використовується в горах. А в прикладі укр. *ледерин* – бавовняна тканина із спеціальним лаковим покриттям 'від нім. *Leder* – шкіра' [СІС, 319] стикаємося із асоціацією цього матеріалу зі штучною шкірою.

Національна специфіка концептуального світу разом із особливостями звичаїв і традицій, стереотипами поведінки не фотографічно відображаються в мові народу, а народжуються, проростають і живуть в мові, утворюючи з нею неподільне етнічне поле [Манакин 2004, 27]. З німецької літератури в українську мову прийшли *ельфи* (*Elfen*) 'у давньогерманській міфології духи природи' [СІС, 197]; *Мефістофель* (*Mephistopheles*) '1) персонаж трагедії «Фауст»; 2) перен. злий дух, дух заперечення' [СІС, 355]. Серед запозичень

відмічено також німецьке слово *Frau* – пані, фрау 'ввічливе звертання до заміжньої жінки у німців' [СІС, 627], що відноситься до стереотипів поведінки німецького етносу. Про взаємодію української та німецької мов свідчать також факти наявності, хоча і невеликої, українських слів у німецькій мові. Наприклад, нім. *Gopak* 'український народний танок' [GFW, 303]; *Kalamaika* або *Kolomyka* 'жвавий український танок' [GFW, 359]; *Rada* 'рада, збори, уряд (напр. die kontrevolutionäre Ukrainische Rada 1917/18)' [GFW, 636]. Через українську мову в німецьку було запозичено *Bandura*, також *Pandura* 'подібний до лютні щипковий інструмент' [GFW, 95]. Витоки цієї назви пройшли через грецьку, латинську, італійську, польську та українську мови. Інший варіант цієї назви *Tanbura*, яка з перської запозичена в арабську і далі у вище перелічені мови.

Німецька мова також часто виступала посередником при запозиченні слів. З **французької мови** через німецьку в українську прийшли такі назви як *абонент* 'нім. Abonnet (від фр. abonné) – той, хто користується абонементом' [СІС, 2]; *апретура* 'нім. Appretur (від фр. apprêter – обробляти) 1)сукупність операцій над тканинами; 2)розчин для обробки шкіряних виробів' [СІС, 50]; *бомбардир* 'нім. Bombardier (від фр. bombardier) 1)солдатський чин; 2)жук; 3)гравець, що забиває багато голів' [СІС, 88]; *гардина* 'нім. Gardine (від фр. courtine) – завіса' [СІС, 117]; *канонір* 'нім. Kanonier (від фр. canon) – гармата' [СІС, 249]; *контур* 'нім. Kontur (від фр. contour) 1)обрис; 2)замкнене коло електричного струму; 3)основні риси чого-небудь' [СІС, 294].

З **італійської** через посередництво німецької в українську мову запозичено наступні назви: *артишок* 'нім. Artischocke (від італ. articiocco від араб. аль-харшоф) – рід багаторічних трав'янистих рослин' [СІС, 56]; *компас* 'нім. Kompaß (від. італ. compasso, compassare – міряти кроками) – прилад для визначення сторін світу' [СІС, 282]; *насквіль* 'нім. Pasquille (від. італ. pasquillo) – твір образливого або наклепницького характеру, часто анонімний' [СІС, 424];

з **голандської**: *лакмус* 'нім. Lackmus (від гол. Lakmoes) – барвник, що його добувають з деяких лишайників' [СІС, 314]; *маклер* 'нім. Makler (від гол.

Makelaar) – професіональний посередник’ [СІС, 336]; *муфта* ’нім. Muffe (від гол. mouwtje – рукавчик) 1)приналежність жіночого одягу; 2)пристрій для з’єднання циліндричних частин машини’ [СІС, 376];

з *провансальської*: *флейта* ’нім. Flöte (від прованс.) – духовий дерев’яний музичний інструмент’ [СІС, 617].

Серед інтернаціоналізмів, запозичених через німецьку мову, лєвова частка належить останнім з латинської мови. По-перше, слід виділити такі, що позначають певні поняття. Наприклад, *авторитет* ’нім. Autorität (фр. autorité від лат. autoritas – влада) 1)загально визнаний вплив; 2)особа, що користується загальним визнанням, впливом’ [СІС, 9]; *нейтралітет* ’нім. Neutralität (від лат. neutralis – нічийний) 1)невтручання в суперечки; 2)становище держави, яка не бере участі у війні’ [СІС, 382]; *паритет* ’нім. Parität (від лат. paritas – рівність) 1)рівність сторін у їх взаємовідносинах; 2)співвідношення валют різних країн’ [СІС, 421]; *пріоритет* ’нім. Priorität (від лат. prior – перший) 1)першість у відкритті, винаході, висловленні ідеї; 2)переважне право, значення чогось’ [СІС, 461]; *цензура* ’нім. Zensura (від лат. censura – суворе судження) 1)державний нагляд за друкованою продукцією та засобами масової інформації; 2)заклад, що здійснює такий нагляд’ [СІС, 441].

В освітній галузі можна відмітити такі запозичення як *аспірантура* ’нім. Aspirantur (від лат. aspirantis – який до чогось прагне) – система підготовки професійно-викладацьких і наукових кадрів’ [СІС, 60]; *університет* ’нім. Universität (від лат. universitas – сукупність) 1)вуз; 2)назва навчальних закладів для підвищення знань; 3)приміщення цих закладів’ [СІС, 597]; *факультет* ’нім. Fakultät (від лат. facultas – спроможність, здатність) – підрозділ вузу’ [СІС, 602]. У військовій галузі латинське походження мають *балістика* ’нім. Ballistik (від лат. ballista – ядро) – наука про рух артилерійських і реактивних снарядів’ [СІС, 71]; *генералітет* ’нім. Generalität (від лат. generalis – загальний, спільний) – найвищий командний склад збройних сил’ [СІС, 123]. У сфері мистецтва зустрічаємо *гном* ’нім. Gnom (від лат. gnomus) – підземний дух’ [СІС, 138]; *клавіатура* ’нім. Klaviatur (від лат. clavis – ключ) – сукупність клавишів’; *клавір*

'нім. Klaviatur (від лат. clavis) 1)клавішні музичні інструменти; 2)перекладення оркестрової п'єси, опери для фортепіано' [СІС, 270]; *публіцистика* 'нім. Publizistik (від лат. publicus – суспільний, народний) – рід літератури' [СІС, 474]; *раритет* 'нім. Rarität (від лат. raritas – рідкість) – цінна рідкісна річ' [СІС, 480]; *цитата* 'нім. Zitat (від лат. cito – приводжу, проголошую) – дослівний уривок з тексту' [СІС, 646].

Багато слів безпосередньо пов'язані з заняттями людини, її способом життя. Наприклад, *архівариус* 'нім. Archivarius (від лат. archivarius – охоронець архіву) – працівник архіву' [СІС, 58]; *вегетаріанство* 'нім. Vegetarianer (від лат. vegetarius – рослинний) – система харчування людини' [СІС, 102]; *екстраверт* 'нім. Extravert (від лат. extra – зовні, vertio – повертаю) – товариська контактна людина' [СІС, 193]; *інтроверт* 'нім. Introvert (від лат. intro – всередині) – закрыта і неконтактна людина' [СІС, 236]; *моціон* 'нім. Motion (від лат. motionis – рух) – пішохідна прогулянка' [СІС, 373]; *принц* 'нім. Prinz (від лат. prinzeps – глава, володар) – титул особи, яка належить до королівської родини' [СІС, 461]. Латинські корені мають різні предмети та явища навколишнього світу, зокрема, *вентиль* 'нім. Ventil (від лат. ventilo – продуваю) 1)клапан; 2)пристрій шини' [СІС, 104]; *глетчер* 'нім. Gletschet (від лат. glacies – лід) – скупчення льодових мас' [СІС, 136]; *дюкер* 'нім. Düker (від лат. ducō – веду) – напірний трубчастий водопровід' [СІС, 184]; *конфекціон* 'нім. Konfektion (від лат. confectio – виготовлення) 1)готовий одяг; 2)магазин готового одягу' [СІС, 294]; *політура* 'нім. Politur (від лат. politura – поліровка) – вид лаку' [СІС, 451]; *такса* 'нім. Taxe (від лат. taxo – оцінюю) – встановлені розцінки на товари, оплату праці та послуг' [СІС, 561]; *фабрикат* 'нім. Fabrikat (від лат. fabricatus – виготовлений) – завершений продукт виробництва' [СІС, 600]; *фунт* 'нім. Pfund (від лат. pondus – вага) – одиниця ваги' [СІС, 630].

Цікавими є випадки розширення значення через перенесення. Наприклад, зустрічаємо в українській мові «канцлер», що запозичено з німецької від «Kanzler», а німецьке походить від **латинського** «cancellarius», що буквально позначає «воротар». Через німецький варіант в українській мові слово

«канцлер» набуває таких значень як '1)особа, що займала при дворі монарха високі посади; 2)у ряді країн – вища державна посада' [СІС, 250]. Від лат. *matrix* (матка) походить нім. *Martize*, а згодом і укр. *матриця*, що має значення '1)робоча частина штампа для обробки металу тиском; 2)заглиблена форма для відливання літер; 3)сукупність чисел, розміщених у прямокутній таблиці' [СІС, 345]. Від лат. *para bellum* (готуйся до війни) походять нім. *Parabellum* – укр. *парабелум* 'автоматичний швидкострільний пістолет' [СІС, 418]. Також цікавим є приклад походження слова «пастор». Лат. *pastor* позначає «пастух», тобто людина, яка піклується про стадо і водить його на пасовисько. Значення латинського слова розширюється у німецькій мові, де *Pastor* – це людина, яка опікується приходом у церкві, веде людей своїми проповідями на шлях істини. Від нім. *Pastor* походить укр. *пастор* 'парафіяльний священик' [СІС, 425].

Подібні випадки розширення значення спостерігаємо при запозиченні з французької та італійської мов. Наприклад, укр. *банк* походить від нім. *Bank* – фр. *banque* від італ. *banco* (лавка, конторка міняйла) і має такі значення '1)особливий економічний інститут; 2)сукупність відомостей з певного питання; 3)в картах – сукупність ставок гравців; 4)різновид азартної картярської гри' [СІС, 72]; укр. *лафет* – нім. *Lafette* з фр. *l'afût* від *fût* (стрижень, стовбур) '1)станок, на якому закріплюється ствол гармати; 2)станок, на якому закріплюються частини агрегату, механізму тощо' [СІС, 317].

Розглянемо запозичення, що прийшли саме з німецької мови в українську. Деякі з них позначають певні поняття, а, саме: укр. *вест* (нім. *West*) '1)міжнародне позначення заходу; 2)західний вітер' [СІС, 106]; *геіштальт* (*Gestalt* – форма, образ, структура) 'цілісна структура, яка формується у свідомості людини' [СІС, 128]; *ласт* (*Last* – вантаж, тягар) '1)міра корабельного вантажу; 2)міра необтесаного лісу; 3)міра сипких тіл' [СІС, 317]; *масштаб* (*Maß* – міра, *Stab* – палиця) '1)відношення довжини ліній на кресленні до ліній у натурі; 2)перен. відносна величина чого-небудь, розмах, значення' [СІС, 344]; *умляут* (*Umlaut*) 'мовозн. уподібнення голосного звука кореня голосному звукові суфікса в германських мовах' [СІС, 596]; *філістер* (*Philister*)

'самовдоволенна і обмежена особа' [CIC, 614]; *флюс* (*Fluß* букв. потік) 'набряк щоки' [CIC, 620]; *шлаки* (*Schlacke*) 'відходи фізіологічних процесів' [CIC, 654]; *штух* (*Stich* – стібок) 'одиниця виміру' [CIC, 659]; *штундизм* (*Stunde*) 'течія в протестантизмі' [CIC, 660].

У царині флори та фауни запозичено такі німецькі назви: укр. *едельвейс* (нім. *Edelweiß*) 'рід багаторічних трав'янистих рослин' [CIC, 186]; *рабатка* (*Rabatte*) 'довга вузька грядка' [CIC, 476]; *рислінг* (*Riesling*) 'сорт винограду німецького походження' [CIC, 504]; *вальдшнеп* (*Waldschnepe*) 'лісовий птах' [CIC, 99]; *дратхаар* (*Drahthaar*) 'порода жорсткошерстих німецьких лягавих собак' [CIC, 182]; *курухаар* (*Kurzhaar*) 'порода німецьких собак' [CIC, 312]; *мітельшнауцер* (*mittel* – середній, *Schnauze* – морда) 'порода службових собак' [CIC, 363]; *пудель* (*Pudel* від *rudeln* – плескатися у воді) 'порода кімнатних собак' [CIC, 474]; *ротвейлер* (*Rottweiler*) 'порода великих службових собак' [CIC, 507]; *такса* (*Dachshund* від *Dachs* – борсук і *Hund* – собака) 'порода мисливських собак' [CIC, 561]; *шнауцери* (*Schnauzer*) 'група порід собак' [CIC, 655]; *шпіци* (*spitz* – гострий) 'група порід кімнатних собак' [CIC, 657].

Німецьке походження має низка посад та титулів. Наприклад, *вахмістр* (*Wachtmeister*) 'звання і посада молодшого командного складу в кавалерії і кінній артилерії деяких армій' [CIC, 102]; *герцог* (*Herzog*) '1)у давніх германців виборний військовий вождь, потім глава племені; 2)великий феодал; 3)найвищий дворянський титул у деяких країнах Західної Європи' [CIC, 127]; *гільдія* (*Gilde* – корпорація, об'єднання) '1)у період раннього феодалізму в Західній Європі об'єднання купців; 2)у дореволюційній Росії станова категорія купецтва' [CIC, 131]; *гофмейстер* (*Hofmeister*) 'придворна посада' [CIC, 142]; *граф* (*Graf*) '1)у Західній Європі вищий королівський урядовець; 2)спадковий титул вищого дворянства' [CIC, 145]; *єфрейтор* (*Gefreite*) 'перше військове звання, яке присвоюється рядовому' [CIC, 212]; *камергер* (*Kammerherr*) 'придворне звання', *камердинер* (*Kammerdiener*) 'кімнатний або особистий служник' [CIC, 247]; *квартирмейстер* (*Quartiermeister*) 'військовослужбовець, що відає розміщенням військ по квартирах' [CIC, 264]; *курфюрст* (*Kur* –

обрання, *Fürst* – князь) 'великий феодал, князь у Священній Римській імперії' [СІС, 312]; *ландграф (Landgraf)* 'за середньовіччя титул вельможних князів у Німеччині' [СІС, 315]; *маркграф (Markgraf)* '1)у середньовічній Німеччині 9-19 ст. правитель марки; 2)титул деяких князів' [СІС, 342]; *поліцмейстер (Polizeimeister)* 'у ряді країн посадова особа, яка керує міським управлінням поліції' [СІС, 451]; *рейхсканцлер (Reichskanzler, Reich – держава, імперія)* 'імперський канцлер' [СІС, 491]; *статс-секретар (Staatssekretär)* 'у деяких країнах назва міністрів і вищих державних службовців' [СІС, 545]; *унтер-офіцер (Unteroffizier, unter – нижній)* 'у деяких арміях звання молодшого командного складу' [СІС, 598]; *фельд'єгер (Feldjäger)* 'військовий або урядовий кур'єр', *фельдмаршал (Feldmarschall)* 'найвищий генеральський чин у російській армії до 1917 р.', *фельдфебель (Feldwebel)* 'унтер-офіцерський чин' [СІС, 607]; *фрейліна (Fräulein)* 'придворна посада для дівчат та жінок аристократичного походження' [СІС, 628]; *юнкер (Junker – молодий дворянин)* '1)у колишній Пруссії землевласник-дворянин; 2)у російській армії до середини 19 ст. унтер-офіцер з дворян' [СІС, 661].

У військову галузь та галузь політики запозичено такі назви як: укр. *абвер* (нім. *Abwehr*) 'військова розвідка та контррозвідка Німеччини у 1919-44 рр.' [СІС, 1]; (*Anschluß* букв. приєднання) 'політика загарбання Австрії Німеччиною' [СІС, 47]; *бліцкриг (Blitzkrieg – блискавична війна)* 'теорія ведення війни з капітуляцією противника в найкоротші терміни' [СІС, 85]; *бундесвер (Bundeswehr, Bund – союз, Wehr – захист)* 'збройні сили Німеччини' [СІС, 93]; *вермахт (Wehr – зброя, оборона, Macht – сила)* 'збройні сили фашистської Німеччини 1935-45 р.р.' [СІС, 105]; *гауптвахта (Hauptwache* букв. головна варта) 'приміщення для утримання під арештом військовослужбовців' [СІС, 119]; *гестапо (Gestapo, скорочення від Geheime Staatspolizei)* 'таємна державна поліція у фашистській Німеччині в 1933-45 р.р.' [СІС, 128]; *рейтари (Reiter – вершник)* 'наймана кіннота в арміях Західної Європи 16-17 ст., в Росії в 17-поч. 18 ст.' [СІС, 490]; *штандарт (Standarte)* '1)прапор кавалерійських частин; 2)прапор глави держави' [СІС, 658]; *штурм (Sturm)* '1)рішуча атака фортеці;

2)перен. рішучі дії для досягнення чого-небудь' [СІС, 660]; *бундесрат* (*Bundesrat*) 'орган представництва земель у Німеччині', *бундестаг* (*Bundestag*) 'парламент Німеччини' [СІС, 93]; *бургомістр* (*Bürgermeister*) 'голова міського самоврядування у деяких країнах' [СІС, 95]; *остарбайтери* (*Ostarbeiter, Ost – схід*) 'громадяни країн Східної Європи, примусово вивезені під час Другої світової війни в Німеччину' [СІС, 410]; *путч* (*Putsch*) 'державний переворот' [СІС, 475]; *рейхстаг* (*Reichstag, Tag – збори*) '1)орган влади; 2)парламент; 3)будинок Берліні, де засідав парламент' [СІС, 491].

У спеціальних галузях також слід відмітити велику кількість запозичень з німецької мови. Розглянемо деякі з них, наприклад, мистецька галузь: *арфа* (*Harfe*) 'музичний інструмент' [СІС, 57] (*Kammerton* букв. кімнатний звук) 'металевий стрижень для настроювання музичних інструментів' [СІС, 247]; *концертмейстер* (*Konzertmeister*) '1)перший скрипаль; 2)музикант, що очолює одну зі струнних груп, 3)піаніст, який акомпанує солістам у концертах' [СІС, 296]; *мінезингери* (*Minnesänger*) 'німецькі середньовічні поети-співці 12-15 ст.' [СІС, 360]; *кунсткамера* (*Kunstammer*) 'у минулому назва історичних, художніх, природничо-наукових та інших колекцій рідкісних речей та місця їх зберігання' [СІС, 309]; *мольберт* (*Malbrett*) 'дерев'яний верстат для живопису' [СІС, 367]; *обертон* (*Oberton, ober – верхній, Ton – звук*) 'складовий тон основного звука' [СІС, 396]; *форшлаг* (*vor* попереду, *Schlag – удар*) 'мелодійна прикраса з одного або кількох звуків' [СІС, 625].

Спортивна галузь містить наступні німецькі назви: *гантель* (*Hantel*) 'спеціальна гиря' [СІС, 117]; *гросмейстер* (*Großmeister*) '2)найвище спортивне звання у шахах' [СІС, 147]; *ендшпіль* (*Endspiel*) 'заключна стадія партії в шахи або шашки' [СІС, 201]; *мітельшпіль* (*Mittelspiel*) 'середня стадія шахової партії' [СІС, 363]; *фехтування* (*Fecht*) 'вид спорту' [СІС, 610]; *цейтнот* (*Zeit – час, Not – потреба*) '1)у шахах і шашках – становище, коли гравцю не вистачає часу на обдумування ходів; 2)перен. гостра нестача часу для виконання будь-чого' [СІС, 640]; *швертбот* (*Schwertboot*) 'вітрильна яхта зі швертом' [СІС, 651]; *штанга* (*Stange*) '1)металевий стрижень; 2)спортивний снаряд; 3)брус воріт' [СІС, 658].

Технічна галузь налічує також велику кількість запозичень з німецької мови. Наприклад, *алітування* 'alitieren – вкривати алюмінієм' [CIC, 26]; *бор* (*Bohre*) 'сталеве свердло', *борштанга* (*Bohrstange*) 'металорізальний інструмент', *бормашина* (*Bohrmaschine*) 'стоматологічний апарат' [CIC, 89]; *бугель* (*Bügel*) '1)металеве кільце; 2)металеве кільце на щоглі корабля; 3)дуга струмоприймача електровоза, тролейбуса, трамвая' [CIC, 93]; *візир* (*Visier*) '1)приціл; 2)видошукач фото- або кіноапарата; 3)прилад для виміру відхилення літака; 4)частина геодезичного інструмента' [CIC, 107]; *грейфер* (*Greifer* від *greifen* – хапати) 'ківш підйомних кранів' [CIC, 146]; *дросель* (*Drossel*) '1)котушка індуктивності; 2)клапан для регулювання тиску рідини, пари чи газу' [CIC, 183]; *дюбель* (*Dübel*) 'порожнистий стрижень' [CIC, 184]; *зумер* (*Summer*) 'автоматичний електромагнітний переривач електричного струму' [CIC, 215]; *клема* (*Klemme*) 'затискач' [CIC, 271]; *бленда* (*Blende*) 'пристрій для захисту об'єктиву', *бліц* (*Blitz* букв. блискавка) '1)лампа при фотографуванні; 2)змагання за скороченим часом' [CIC, 85]; *кронштейн* (*Kragstein*) '1)архіт. Вид консолі; 2)підпора для деталей, механізмів' [CIC, 307]; *кюбель* (*Kübel*) 'пристрій для захоплення і механізованого розвантаження сипких вантажів' [CIC, 312]; *муфель* (*Muffel*) 'камера чи посудина, куди вміщують вироби, які нагрівають або випалюють у печі' [CIC, 375]; *надфіль* (*Nadelfeile*) 'невеликий напилок з дрібною насічкою' [CIC, 377]; *фрахтувати* (*frachten*) 'наймати судно для перевезення вантажів' [CIC, 627] і т. п.

Назви деяких споруд мають також німецьке походження: *блокгауз* (*Blockhaus, Block* – опора, *Haus* – будинок) 'бойова споруда' [CIC, 86]; *больверк* (*Bollwerk* – опора) 'тонка підпорна стінка, що запобігає сповзанню ґрунту у воду' [CIC, 88]; *брандмауер* (*Brandmauer, Brand* – пожежа, *Mauer* – стіна) 'вогнестійка капітальна стіна' [CIC, 90]; *бруствер* (*Brustwehr, Brust* – груди, *Wehr* – захист) '1)невеликий земляний насип для захисту бійців; 2)на військовому кораблі вертикальне броньоване прикриття' [CIC, 92]; *пакгауз* (*Packhaus, packen* – укладати) 'закрите складське приміщення на залізничних станціях при митницях' [CIC, 413]; *флігель* (*Flügel*) 'житлова прибудова' [CIC,

618]; *цейхгауз* (*Zeughaus, Zeug* – зброя) 'складське приміщення для зберігання запасів зброї, спорядження тощо' [СІС, 640].

На основі проведеного дослідження слід зазначити, що в українській мові налічується велика кількість запозичень з німецької мови, переважна більшість яких належить до спеціальних галузей. Якщо аналізувати іншомовні слова, які вживаються в німецькій мові, то серед них можна відмітити лише поодинокі випадки запозичення українських слів. Залишається сподіватися, що згодом в Україні з'являться видані в Німеччині новітні словники іншомовних слів сучасної німецької мови, де гіпотетично більшою буде кількість українських слів, починаючи з періоду становлення незалежності України. Під час глобалізації зростає кількість запозичень в лексичній системі кожної мови і це впливає на її розвиток. Незважаючи на різні культурні та ментальні традиції, постійно розвиваються і стають тіснішими відносини між німецьким та українським народами, тим самим збагачуючи їхні мови та культури.

Література

- Манакин В.Н.* Сопоставительная лексикология. – Киев: Знання, 2004. – 326 с.
- Соссюр Ф.* Труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1990. – 274 с.
- СІС* – Словник іншомовних слів. – К.: Наукова думка, 2000. – 680 с.
- GFW* – Großes Fremdwörterbuch. – Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1980. – 824 S.